

HET ORGEL

In 1809 werd besloten tot de koop van een orgel. Het werd een bestaand orgel vervaardigd door de bekende orgelbouwer Gideon Thomas Bätz uit Utrecht. Het instrument is gebaseerd op de muziekpraktijk uit de tweede helft van de 18e eeuw: orgelspel in homofoon galante stijl, veelal in combinatie met andere instrumenten zoals traverse, viool en waldhoorn.

De vormgeving is in een latere Lodewijk XIV stijl. De kas is bekroond met vazen en muziekinstrumenten omgeven door gesneden rankwerk. Aan weerszijden van het front op de balustrade zijn in het snijwerk twee muziekboeken opgenomen, het ene ter linker zijde met een luthers gezang, en het andere ter rechter zijde met een menuet.

EEN OPEN KERK

In 2007 zijn de Hervormde Gemeente, de Gereformeerde Kerk en de Lutherse Gemeente te Edam samen gegaan in de Protestantse Gemeente te Edam. In de wintermaanden worden de zondagse erediensten in de Swaen gevierd. Bij uitstek is het kerkje geschikt als rouw- of trouwlocatie. Ook vinden er regelmatig culturele activiteiten plaats.

INFORMATIE

Voor nadere informatie wordt verwezen naar de website van de Protestantse Gemeente te Edam www.kerkgemeente.nl ('over ons' - 'de gebouwen').

Dit is een uitgave van de Protestantse Gemeente te Edam, Postbus 159, 1135 ZL Edam.

Protestantse Kerk de Swaen Edam

(voormalige Lutherse Kerk)

Voorhaven 135

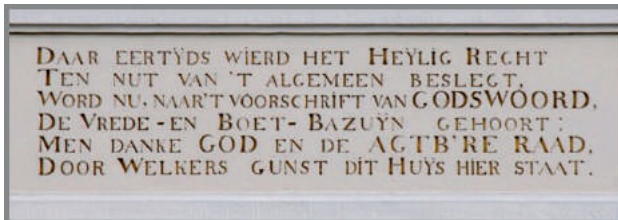

DE GESCHIEDENIS VAN DE KERK

De eerste Edamse lutheranen waren immigranten afkomstig uit Duitsland en de Scandinavische landen. In 1647 werden hun godsdienstoefeningen door de Edamse magistraat officieel toegelaten.

De Lutherse Kerk is gebouwd tussen 1739 en 1741 op de plaats waar oorspronkelijk het "Gasthuis van de Heilige Geest" stond. Dit gasthuis, dat diende voor de verpleging van thuiszittende armen, was gebouwd in 1400 door Floris van Alcmade.

Tot 1737 stond er het oude stadhuis. In dat jaar liet de gemeente Edam een nieuw stadhuis bouwen op het in 1624 aangelegde Damplein en de stadsbestuurders besloten om de grond van het oude stadhuis te schenken aan de lutherse gemeente.

De tekst op rijm die boven het deurportaal is aangebracht herinnert hier nog aan.

Het ontwerp van het kerkgebouw is vervaardigd door de Amsterdamse architect Jan Cloppenburg. De benodigde gelden waren grotendeels afkomstig uit de rijke Amsterdamse lutherse gemeente. De zaalkerk heeft een statige voorgevel in Lodewijk XIV stijl geled door zandstenen hoekpilasters met drie grote rondboogvensters. Hij is bovendien voorzien van een door Ionische pilasters omgeven ingang met een zandstenen lijst die het jaartal 1740 in Romeinse cijfers draagt. Het geheel

is afgedekt met een zware lijst en bekroond door een gebeeldhouwde attiek, eveneens van zandsteen, met in het midden een afbeelding van de lutherse zwaan.

HET INTERIEUR

Het inwendige is evenals de buitenkant sober gehouden. De wanden worden geled door pilasters waarvan de geleding wordt voortgezet langs het houten gewelf dat een erwtingroene kleur kreeg.

De preekstoel die een centrale en overheersende plaats in de kerkruimte inneemt, is vervaardigd van eikenhout. Op de kansel is een met bladmotieven versierde koperen lezenaar geplaatst. Voor de preekstoel plaatste men een eikenhouten doophek met twee koperen doopbogen en een met bladmotieven versierde koperen lezenaar, die was bestemd voor de voorzanger. In 1745 is het interieur verrijkt met de aankoop van een klok en in 1747 door het aanschaffen van een koperen kroon. De vloer is belegd met plavuizen. Het zand op de vloer wordt nog bij iedere gebeurtenis in banen geveegd. Na de restauratie van 1991 kreeg het gebouw vloer- en convectieverwarming.

DE RAMEN

De gebrandschilderde ramen in de achtergevel, vervaardigd door de Arnhemse kunstenaar J.H.E. Schilling, zijn in 1934 aangebracht. De financiering is mogelijk gemaakt door de dameskrans.

Het linkerraam symboliseert 'het verlangen van de aarde naar de hemel', het opstijgen van de mens naar God, in de vorm van een meer-malen uitgebeelde menselijke figuur die biddend opziet naar omhoog, als een slingerende keten die boven eindigt in een stralende zon. Het rechterraam duidt aan 'het verlangen van de hemel naar de aarde', het indalen van het goddelijke licht in de stof.

In het kleinere ronde raam boven in het midden van de muur, vinden de beide ramen hun hoogtepunt met een afbeelding van de zwaan als symbool van het Nederlandse lutheranisme.

